

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และเจตคติ กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล สามารถสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.25 อายุระหว่าง 26-33 ปี มากที่สุด ร้อยละ 23.50 รองลงมา คือ อายุ 34-41 ปี ร้อยละ 19.25 จบการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวนมากที่สุด ร้อยละ 27.25 รองลงมา คือระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 23.75 ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวนมากที่สุด ร้อยละ 31.50 รองลงมา อาชีพเกษตรกร/ทำสวน ร้อยละ 16.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวนมากที่สุด ร้อยละ 41.25 รองลงมา คือรายได้มากกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 38.25 สถานภาพทางสังคมเป็นประชาชนทั่วไป จำนวนมากที่สุด ร้อยละ 73.25 รองลงมา มีสถานภาพทางสังคมเป็นตำแหน่งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ร้อยละ 12.00 มีระยะเวลาในการอยู่อาศัย มากกว่า 10 ปี มากที่สุด ร้อยละ 46.75 รองลงมา มีระยะเวลาในการอยู่อาศัยระหว่าง 5 – 10 ปี ร้อยละ 24.00 อาศัยอยู่บ้านตนเอง มากที่สุด ร้อยละ 68.00 รองลงมา อาศัยอยู่บ้านเช่า ร้อยละ 18.00

2. ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง

ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยของประชาชน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 26.08) และพบว่า

2.1 ความรู้ทั่วไปด้านความรู้ความหมายของมูลฝอย

กลุ่มตัวอย่างตอบผิดมากที่สุด คือ มูลฝอยสด หมายถึง มูลฝอยที่ย่อยสลายได้ง่าย เช่น เศษกระดาษ เศษอาหาร เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น (ร้อยละ 69.75)

2.2 ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบหรืออันตรายจากมูลฝอย

กลุ่มตัวอย่างตอบผิดมากที่สุดคืออาการที่ปรากฏทางไตจะเกิดขึ้นหลังจากได้รับสารพิษของแคดเมียมเข้าไปสะสม ในร่างกายทีละน้อย นานมากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 71.75)

2.3 ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่างตอบผิดมากที่สุด คือห้ามผู้ใดจะทำการ ถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นซึ่งสิ่งปฏิกูล มูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะ นอกจากในที่ที่เทศบาลจัดไว้ (ร้อยละ 33.50)

2.4 ความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการมูลฝอย

กลุ่มตัวอย่างตอบผิดมากที่สุดในประเด็นความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการมูลฝอยคือการทิ้งมูลฝอยในระบบถังใบเดียวรวมกันทุกประเภท จะต้องนำไปกำจัดด้วยวิธีการฝัง จึงจะเหมาะสมที่สุด (ร้อยละ 49.50)

3. เจตคติเกี่ยวกับมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง

เจตคติเกี่ยวกับมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 2.57 (S.D.=0.52) และพบว่า

3.1 ด้านระบบการจัดการมูลฝอย

กลุ่มตัวอย่างคิดว่าการกำจัดมูลฝอยประเภทเศษอาหารเศษผักผลไม้ควรใช้วิธีฝังกลบอยู่ในระดับไม่ค่อยดี ค่าเฉลี่ย 2.26 (S.D.=1.14)

3.2 ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่างคิดว่าการเก็บค่าธรรมเนียมในการเก็บขนมูลฝอยของแต่ละครัวเรือนขึ้นอยู่กับปริมาณมูลฝอยที่นำมาทิ้ง อยู่ในระดับไม่ค่อยดี ค่าเฉลี่ย 2.38 (S.D.=1.10)

3.3 ด้านมาตรการส่งเสริมการจัดการมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างคิดว่าการตั้งโครงการธนาคารมูลฝอยหรือวัสดุรีไซเคิลเป็นการลดปริมาณมูลฝอยในชุมชน อยู่ในระดับไม่ค่อยดี ค่าเฉลี่ย 2.35 (S.D.=1.25)

4. พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง

พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 2.59 (S.D.=0.55) และพบว่า

4.1 ด้านระบบการจัดการมูลฝอย

กลุ่มตัวอย่างมีการกำจัดมูลฝอยโดยวิธีการเผากลางแจ้ง หรือเตาเผาที่ไม่ได้มาตรฐานมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 3.01 (S.D.=1.02) รองลงมาคือการเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่ของใบใหญ่ใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลาย ๆ ใบ อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 2.87 (S.D.=1.27) การคัด

แยกประเภทมูลฝอยเพื่อนำไปขาย ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 2.72 (S.D.=1.27)

กลุ่มตัวอย่างมีการคัดแยกประเภทมูลฝอยประเภทเศษอาหาร เศษผักและผลไม้ไปทำปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ อยู่ในระดับไม่ค่อยดี ค่าเฉลี่ย 1.89 (S.D.=1.16)

4.2 ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่างมีการถ่ายเททิ้งหรือทำให้มีขึ้นซึ่งมูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะนอกจากในที่ที่เทศบาลจัดไว้ให้ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ อยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ย 3.32 (S.D.=1.03) และครัวเรือนของตนเองเสียค่าธรรมเนียมในการเก็บขนมูลฝอยให้แก่เทศบาล อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 3.10 (S.D.=1.09)

4.3 ด้านมาตรการส่งเสริมการจัดการมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างและชุมชนร่วมกันปลูกฝังจิตสำนึกแก่ประชาชนให้ตระหนักถึงปัญหาการทิ้งมูลฝอยไม่เลือกที่ อยู่ในระดับไม่ค่อยดี ค่าเฉลี่ย 2.35 (S.D.=1.06)

5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาในการอยู่อาศัย และประเภทที่อยู่อาศัย กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอมืองสตูล จังหวัดสตูล พบว่า

อายุ อาชีพ ระยะเวลาในการอยู่อาศัย ประเภทที่อยู่อาศัย ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอมืองสตูล จังหวัดสตูล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แต่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย

6. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอมืองสตูล จังหวัดสตูล พบว่า

ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยไม่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอมืองสตูล จังหวัดสตูล

7. ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอมืองสตูล จังหวัดสตูล

เจตคติเกี่ยวกับมูลฝอยมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอมืองสตูล จังหวัดสตูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

8. แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอมืองสตูล จังหวัดสตูล

ประเด็นปัญหาจากพฤติกรรมของประชาชน และประเด็นปัญหาการจัดการมูลฝอยที่เกิดจากเทศบาลตำบลลุง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล ดังนี้

1. ปัญหาจากพฤติกรรมจัดการมูลฝอยของประชาชน

1.1 ประชาชนมีพฤติกรรมทิ้งมูลฝอย เช่น มูลฝอยประเภทกิ่งไม้ชิ้นใหญ่ เศษวัสดุก่อสร้างก้อนอิฐ เศษปูน คอนกรีตที่เกิดจากจากรถอonton หรือซ่อมแซมอาคารบ้านเรือน รวมถึงอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้านที่ชำรุดไม่สามารถใช้งานได้ เช่น แก้ว ฝอยเบาะนอน ลงในถังรองรับมูลฝอยเทศบาลและบริเวณข้างถัง เกิดความเดือดร้อนกับเพื่อนบ้าน ในการที่จะนำมูลฝอยมาทิ้งเนื่องจากถังรองรับมูลฝอยเต็ม

สาเหตุของปัญหา

1. ประชาชนไม่ทราบว่าวัสดุประเภทดังกล่าวต้องเอาไปทิ้งที่ไหนหรือกำจัดโดยวิธีใดและ
2. ความมั่งง่ายหรือขาดความตระหนักของผู้ทิ้งเองโดยไม่สนใจว่าพฤติกรรมดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อให้กับบุคคลอื่นที่ใช้ถังรองรับมูลฝอยรวมของเทศบาลหรือไม่

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. ประชาชนเองแก้ไขปัญหาโดยการ ใช้วิธีบอกกล่าวตักเตือนกันเองในละแวกบ้านที่อยู่อาศัย
2. เทศบาลตำบลลุง ควรเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการสร้างความตระหนักให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญในการเคารพกติกาการอยู่ร่วมกัน และใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงวิธีการจัดการมูลฝอยประเภทดังกล่าวให้ประชาชนรับทราบ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องหากประชาชนไม่ปฏิบัติตาม

1.2 ประชาชนมีพฤติกรรมเก็บรวบรวม และกำจัดมูลฝอยอินทรีย์ที่ไม่ถูกต้องคือมูลฝอยอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร เศษ ผักผลไม้ เก็บรวบรวมไว้ในบ้าน 2-3 วันจนเน่าเสีย จึงนำออกมาทิ้งในถังรองรับมูลฝอยรวมของเทศบาล

สาเหตุของปัญหา

ประชาชนขาดความรู้และขาดความตระหนักถึงผลกระทบของมูลฝอยอินทรีย์เมื่อเกิดการเน่าเปื่อยหมักหมม ว่าจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค และสัตว์นำโรคต่างๆ

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. ประชาชนใช้วิธีการบอกกล่าวบุคคลภายในบ้านปลูกฝังจิตสำนึกถึงวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง คือมูลฝอยอินทรีย์ควรนำออกมาทิ้งทุกวันไม่ควรเก็บรวบรวมหมักหมมไว้ในบ้าน และควรนำไปใส่ถุงผูกให้มิดชิดก่อนนำไปทิ้ง คอยตักเตือนให้ทำงานเป็นนิสัย สร้างความเคยชินที่ถูกต้อง

2. เทศบาลตำบลลุง ควรเริ่มต้นที่แกนนำ อาสาสมัครสาธารณสุขให้ความรู้ แก่แกนนำ และให้แกนนำให้ความรู้ต่อมายังประชาชน เพราะแกนนำอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นผู้ดูแลสภาพของประชาชนครอบคลุมทุกครัวเรือน

2. ปัญหาการจัดการมูลฝอยที่เกิดจากเทศบาล

2.1 ปัญหาถึงรองรับมูลฝอยชั่วคราว

สาเหตุของปัญหา

ถึงรองรับมูลฝอยชั่วคราวมาจากน้ำเน่าเสียที่เกิดจากมูลฝอยอินทรีย์เน่าเปื่อย ฤทธิ์เป็นกรด กัดกร่อนถึงรองรับ มูลฝอยให้ชั่วคราวเร็วกว่าอายุการใช้งานปกติ

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. เทศบาลตำบลลุง ควรประชาสัมพันธ์และชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจอย่างต่อเนื่อง เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก สร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันแก่ประชาชน ให้มีความถี่ที่มากพอ และหลากหลายรูปแบบ โดยเน้นในด้าน การแปรสภาพมูลฝอยให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด เช่น มูลฝอยอินทรีย์ให้นำไปทำปุ๋ย หากไม่ใช้ประโยชน์ให้กำจัดด้วยวิธีการฝังกลบ หากมีความจำเป็นต้องทิ้งในถึงรองรับมูลฝอยรวมของเทศบาลจะต้องนำไปฝังกลบให้มิดชิดก่อนทิ้งลงถัง

2. เทศบาลตำบลลุง ควรเสนอให้ประชาชนรวมกลุ่ม/จัดตั้งกลุ่มดำเนินการให้เป็นแบบอย่าง เพื่อที่คนอื่นจะได้ปฏิบัติตาม

2.2 ปัญหามูลฝอยตกค้างมีกลิ่นเหม็น

สาเหตุของปัญหา

1. การหลงลืมของพนักงานเก็บขนมูลฝอย

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. เทศบาลตำบลลุง ควรทดลองปรับเปลี่ยนห้วงเวลาในการเก็บขน ลดความจำเจ และสร้างความตื่นตัวแก่พนักงานเก็บขน เช่น จากเช้ามีด เปลี่ยนเป็น รอบดึกแทน

2. จากประชาชนนำมูลฝอยออกมาทิ้งในถึงรองรับมูลฝอย หลังจากพนักงานเก็บขนได้เก็บขนมูลฝอยไปแล้ว

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. เทศบาลควรตำบลลุง ประชาสัมพันธ์ ทำข้อตกลงและสร้างความตระหนักแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง หรือ ให้เทศบาลทำโครงการปลอดถังขยะ โดยให้แต่ละบ้านมีถึงรองรับมูลฝอยเป็นของตัวเอง เมื่อถึงเวลาเก็บขน เจ้าของบ้านต้องนำถึงรองรับมูลฝอยของตัวเองมาวางไว้หน้าบ้าน เมื่อเก็บขนเสร็จแล้ว เจ้าของบ้านต้องนำถึงรองรับ มูลฝอยของตัวเองไปเก็บไว้ในบ้าน จะทำให้แต่ละบ้านรู้จักดูแลรักษาถึงรองรับมูลฝอยของตัวเองไม่ให้เน่าเหม็น

2. ห่วงเวลาเก็บขนจะต้องทำการตกลงกันอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนน้อยที่สุด

2.3 ปัญหาบ่อทิ้งมูลฝอยของเทศบาลเดิม

สาเหตุของปัญหา

1. ประชาชนไม่มีความตระหนักในการจัดการมูลฝอย
2. การขาดความสามัคคีในพื้นที่ การแบ่งพรรค แบ่งฝ่ายของประชาชนเอง

แนวทางในการแก้ไขปัญหา

1. เทศบาลตำบลลุดง ควรประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก และกระตุ้นให้เกิดค่านิยมรักบ้านเกิด สร้างความสามัคคี สร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันแก่ประชาชน เป็นหนทางที่จะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับการจัดการมูลฝอยในพื้นที่ได้

2. ศึกษากระบวนการกำจัดมูลฝอยที่บ่อทิ้งใหม่ให้ครบวงจร โดยไปศึกษาดูงานที่บ่อทิ้งมูลฝอยของที่อื่นแล้วมาปรับปรุงของเรา

3. เปิดประมูลให้ภาคเอกชนเข้ามาบริหารจัดการคัดแยกและกำจัดมูลฝอยที่บ่อเก็บ และควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่น ทิ้งมูลฝอยที่บ่อเก็บของเทศบาล โดยเก็บค่าธรรมเนียม นำเข้าเป็นรายได้เพื่อใช้ในการจัดการมูลฝอยต่อไป

อภิปรายผล

ผลการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และเจตคติ กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุดง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล มีประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลุดง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ปฏิเสธสมมติฐานของผู้วิจัยที่ว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุดง มีความรู้เกี่ยวกับมูลฝอย อยู่ในระดับน้อย แต่อย่างไรก็ตามตรงกับการศึกษาของของสุทธิดา สุวรรณะ (2545) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยในระดับดี แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องความหมายที่ถูกต้องของมูลฝอย แต่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถแยกประเภทมูลฝอยได้ถูกต้อง และขัดแย้งกับการศึกษาของยุพิน ระพิพันธ์ (2544:1) ที่พบว่ากลุ่มประชากรที่มีความรู้ความเข้าใจมากในเรื่องของขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมการบริโภคอุปโภคที่เกิดขึ้นเป็นประจำในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นมูลฝอยที่สามารถปฏิบัติได้ง่าย

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอมืองสตูล จังหวัดสตูล มีความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยของ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินการรณรงค์ลดปริมาณขยะเพื่อลดภาวะโลกร้อน การจัดตั้งธนาคารขยะ กิจกรรมผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมีของเทศบาลตำบลลุง ได้มุ่งเน้นเนื้อหาความรู้ในเรื่องการคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ส่วนความรู้ในด้านผลกระทบต่ออันตรายต่อสุขภาพจากมูลฝอยประเภทต่างๆ ความรู้เกี่ยวกับความหมายของมูลฝอยสด ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น การถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นซึ่งสิ่งปฏิกูล มูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะ แต่ความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการมูลฝอย เช่น การทิ้งมูลฝอยในระบบถังใบเดียว เทศบาลตำบลลุง ยังไม่ได้มุ่งเน้นให้ความรู้แก่ประชาชนมากนัก กลุ่มตัวอย่างจึงขาดความรู้ความเข้าใจในด้านนี้ จึงตอบผิดมากที่สุดถึงร้อยละ 49.50 จึงทำให้ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลุง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งตรงกับแนวคิดของวรรณิ ลิ้มอักษร (2543:58-60) ที่กล่าวว่าตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน สิ่งที่สำคัญในตัวผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ เช่น ตัวแปรที่เป็นบทเรียนและวิธีเรียน อันได้แก่ ความยากง่ายของบทเรียน ความสั้นยาวของบทเรียน บทเรียนที่เรียนโดยการปฏิบัติหรือทดลอง จะสามารถทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์และสามารถจำเนื้อหาได้ดีกว่าเรียนจากการบอกเล่า หรือคำอธิบายของครูผู้สอนเพียงอย่างเดียว การฝึกฝนหรือการทำซ้ำ เป็นบทเรียนประเภททักษะ ย่อมทำให้เรียนรู้ได้ดีกว่าผู้เรียนที่ไม่ได้ฝึกฝน ตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวผู้สอน ถ้าจำเป็นต้องเรียนกับครูผู้สอน สิ่งที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ได้แก่ บุคลิกภาพของครูผู้สอน ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของครูผู้สอน และความรู้ในเนื้อหาที่สอน ครูผู้สอนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอนทำให้สอนได้อย่างมั่นใจ สิ่งเหล่านี้จะสามารถจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียนได้

2. เจตคติเกี่ยวกับมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอมืองสตูล จังหวัดสตูล โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ปฏิเสธสมมติฐานของผู้วิจัยที่ว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง มีระดับเจตคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับมูลฝอย แต่อย่างไรก็ตามตรงกับการศึกษาของยูพิน ระพีพันธ์ (2544:1) ที่พบว่ากลุ่มประชากรเห็นด้วยในการจำแนกประเภท มูลฝอยที่มีผลด้านเศรษฐกิจ และเห็นด้วยกับหลักการในการจำแนกประเภทมูลฝอยที่จะช่วยลดปริมาณมูลฝอยซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมซึ่งตรงกับแนวคิดของ เบลกิน แอนด์ สกายเดล (Belkin and Skydell, 1979) ที่ให้ความสำคัญของทัศนคติว่าเป็นแนวโน้มที่บุคคลจะตอบสนองในทางที่พอใจหรือไม่พอใจต่อสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งความรู้สึกในทางลบเป็นการแสดงออกในลักษณะของความไม่พึงพอใจไม่เห็นด้วยและไม่สนับสนุน และสนับสนุนแนวคิดของเทอร์สโตน (Thurstone 1978, อ้างถึงในปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) ที่ว่าเจตคติเป็นระดับความมากน้อยของความรู้สึก

ในด้านบวกและลบที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งสามารถบอกความรู้สึกเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย และไม่สนับสนุน ความรู้สึกที่เป็นกลาง คือ ไม่มีความรู้สึกใด ๆ

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลฉลุง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล มีเจตคติเกี่ยวกับมูลฝอย โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากการที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่างกัน ก็เนื่องจากบุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ มีความรู้สึกหรือมีแนวความคิดแตกต่างกัน ทัศนคติเป็นสิ่งที่พัฒนาจากการเรียนรู้ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ การติดต่อสื่อสาร สิ่งที่เป็นแบบอย่างและการเกี่ยวข้องกับสถาบัน กรณีนี้การเรียนรู้เกิดขึ้นมาแล้วระดับหนึ่ง เช่น จากการที่เทศบาลตำบลฉลุงได้จัดกิจกรรมรณรงค์ลดภาวะโลกร้อน การจัดกิจกรรมรณรงค์การขยะต้น จึงส่งผลให้เจตคติเกี่ยวกับมูลฝอย โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี

แบบประเมินทัศนคติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 4 ระดับ (1-4) อาจมีผลให้มีการคาดคะเนที่เป็นค่ากลาง (2 คะแนน) ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการตอบที่มีแนวโน้มเข้าสู่คะแนนที่เป็นค่ากลาง (central error) นอกจากนี้ข้อความเชิงทัศนคติบางประเด็นไม่สามารถตัดสินใจได้ทันที ต้องอาศัยข้อมูล โอกาสและปัจจัยอื่นร่วมด้วย เหตุผลเหล่านี้อาจมีผลให้คะแนนทัศนคติอยู่ในระดับดี

3. พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลฉลุง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ปฏิเสธสมมติฐานของผู้วิจัยที่ว่าพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลฉลุง อยู่ในระดับไม่ดี แต่อย่างไรก็ตามตรงกับการศึกษาของปรเมษฐ ห่วงมิตร (2549) ที่พบว่าพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย มากที่สุดคือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมา คือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอยและด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ประชาชนเลือกขยะประเภทกล่องกระดาษ หรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขาย หรือนำกลับมาใช้ได้ อีก ในด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ประชาชนเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลายๆใบ และในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรม การทิ้งขยะเปียก จะต้องมีถังขยะรองรับเสมอ ตรงกับการศึกษาของสุพจน์ ทรัพย์ผดุงชนม์ (2547) ที่พบว่างานเก็บขนมูลฝอยเป็นงานที่ต้องปฏิบัติต่อเนื่องกันกับงานกวาดและส่วนที่มีความสำคัญอันหนึ่งของกระบวนการรักษาความสะอาดและการบริหารงานรักษาความสะอาด โดยเฉพาะการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของเทศบาล อันเป็นสิ่งใกล้ชิดกับประชาชน เพราะคนเราเมื่อมีการบริโภคย่อมจำเป็นต้องมีการทิ้งเศษสิ่งของ ไม่ว่าจะเป็นเศษอาหารหรือ เศษมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูลที่มนุษย์ขับถ่ายออกมา สิ่งเหล่านี้จะต้องมีการเก็บและขนหรือนำไปทิ้งทะเล หรือทำลายโดยการเผา ซึ่งย่อมขึ้นกับวิธีการที่เทศบาลในท้องถิ่นนั้นจะเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อมิให้เป็นการก่อความ

เดือรื้อนให้แก่ประชาชน ตรงกับการศึกษาของฉัฐรดี คงคั่น (2546) ที่พบว่าประชาชนในเขตมึนบุรี กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่และการคัดแยกประเภทขยะอยู่ในระดับดี และในประเด็นของมาตรการส่งเสริมการจัดการมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือตนเองและชุมชนร่วมกันปลูกฝังจิตสำนึกแก่ประชาชนให้ตระหนักถึงปัญหาการทิ้งมูลฝอยไม่เลือกที่ ตรงกับการศึกษาของ สุทธิดา สุวรรณะ (2545) ที่พบว่าปัญหามูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญ ที่จะส่งผลกระทบต่อมาสู่คนทั่วไปในอนาคต รวมถึงการขาดจิตสำนึกของคน ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นว่ามูลฝอยเป็นปัญหาที่สำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขโดยด่วน รวมทั้งไม่ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการคัดแยกมูลฝอย ทั้งนี้เพราะชุมชนขาดความรู้สึกร่วมกัน จึงไม่มีความสนใจที่จะทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน รวมทั้งไม่มีความผูกพันกับท้องถิ่นและขาดความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของในสมบัติส่วนร่วมของชุมชน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอมืองสตูล จังหวัดสตูล มีพฤติกรรมจัดการมูลฝอยโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่ของใบใหญ่ใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลาย ๆ ใบ การคัดแยกประเภทมูลฝอยเพื่อนำไปขาย เพื่อรายได้ของครอบครัว การทำให้มีชิ้นซึ่งมูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะนอกจากในที่ที่เทศบาลจัดไว้ให้ และครัวเรือนของตนเองเสียค่าธรรมเนียมในการเก็บขนมูลฝอยให้แก่เทศบาลตำบลลุงที่ผ่านมาได้จัดทำโครงการลดปริมาณมูลฝอยในชุมชนเพื่อลดภาวะโลกร้อน กิจกรรมธนาคารขยะ กิจกรรมผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพแทนปุ๋ยเคมี ซึ่งจากผลการดำเนินการทำให้ประชาชนมีความรู้ มีทัศนคติหรือเจตคติในทางที่ดีอยู่ส่วนหนึ่งแล้ว จากการตอบคำถามในด้านพฤติกรรมจัดการมูลฝอยกลุ่มตัวอย่างจึงตอบคำถามได้อยู่ในระดับดี แต่ก็ยังมีปัญหาการจัดการมูลฝอยที่เป็นปัญหาเร่งด่วนบางประเด็นที่ไม่ถูกต้อง เช่น ตนเองและชุมชนร่วมกันปลูกฝังจิตสำนึกแก่ประชาชนให้ตระหนักถึงปัญหาการทิ้งมูลฝอยไม่เลือกที่ การคัดแยกประเภทมูลฝอยประเภทเศษอาหาร เศษผักและผลไม้ ไปทำปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนมีความมักง่ายหรือขาดความรู้และขาดความตระหนักถึงผลกระทบของมูลฝอยอินทรีย์เมื่อเกิดการเน่าเปื่อยหมักหมม จะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค และสัตว์นำโรคต่าง ๆ ขาดความรู้ในการทำปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ และผลของการสัมภาษณ์เจาะลึกที่ได้ว่าประชาชนมีพฤติกรรมในการทิ้งมูลฝอย เช่น มูลฝอยประเภทกิ่งไม้ชิ้นใหญ่ เศษวัสดุก่อสร้างก้อนอิฐ เศษปูน คอนกรีตที่เกิดจากจากรื้อถอน หรือซ่อมแซมอาคารบ้านเรือน รวมถึงอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้านที่ชำรุดไม่สามารถใช้งานได้ เช่น แก้ว เบาะนอน ลงในถังรองรับมูลฝอยเทศบาลและบริเวณข้างถัง ปัญหาพฤติกรรม

การเก็บรวบรวม กำจัดมูลฝอยอินทรีย์ที่ไม่ถูกต้อง คือมูลฝอยอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร เศษ ผักผลไม้ เก็บรวบรวมไว้ในบ้าน 2-3 วันจนเน่าเสีย จึงนำออกมาทิ้งในถังรองรับมูลฝอยรวมของเทศบาล

การอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล มีประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

4.1 ปัจจัยด้านเพศ

ปัจจัยด้านเพศปฏิเสธสมมติฐานของผู้วิจัย ที่ว่าเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง ซึ่งจากการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เพศชายมีการจัดการมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มประชาชนเพศหญิง ส่วนใหญ่มีระดับการจัดการมูลฝอยอยู่ในระดับดี แต่อย่างไรก็ตามตรงกับการศึกษาของกมลศักดิ์ ธรรมมาวุธ (2545) ที่พบว่าความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามปัจจัย ด้านเพศ และการคัดแยกมูลฝอยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและตรงกับการศึกษาของอรุณ ธนสิทธิ์สวัสดิ์ (2552: 77-83) ที่พบว่าเพศไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ ประเมษฐ ห่วงมิตร (2549) ที่พบว่าเพศต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเหตุผลที่ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านเพศของประชาชนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย ซึ่งตรงและขัดแย้งกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอาจมีสาเหตุมาจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเพศชายและหญิงที่ใกล้เคียงกันคือ เพศชายและหญิง ร้อยละ 59.25, 40.75 ซึ่งเพศเป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ทำให้แต่ละบุคคลเรียนรู้ได้มากน้อยไม่เท่ากัน ซึ่งตรงกับแนวคิดของวรรณิ ลิ้มอักษร (2543: 58-60) ที่กล่าวว่าตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน สิ่งที่สำคัญในตัวผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ เช่น ตัวแปรด้านเพศ ซึ่งโดยธรรมชาติทั่วไปแล้วเพศหญิงกับเพศชายมีความสามารถในการเรียนรู้ใกล้เคียงกัน แต่เนื่องจากทั้งสองเพศมีความสนใจ และมีความตั้งใจในการเรียนรู้ ตลอดจนความคาดหวังของสังคมแตกต่างกัน ทำให้ทั้งสองเพศประสบความสำเร็จในการเรียนรู้แขนงวิชาต่างๆไม่เหมือนกัน

4.2 ปัจจัยด้านระดับการศึกษา

ปัจจัยด้านระดับการศึกษาปฏิเสธสมมติฐานของผู้วิจัย ที่ว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง ซึ่งจากการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญาตรี/สูงกว่า ขึ้นไปมีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย

มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าอนุปริญญาตรี/สูงกว่า แต่อย่างไรก็ตามตรง และขัดแย้งกับการศึกษาของ ณัฐรดี คงตัน (2546) ที่พบว่าประชาชนที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมี พฤติกรรมการจัดการมูลฝอย โดยรวมดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ เทียบเท่า เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าระดับการศึกษามีผลต่อพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยด้าน การลดการเกิดขยะและด้านการคัดแยกประเภทขยะ ส่วนด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ พบว่าไม่มี ปัจจัยส่วนบุคคลใดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเหตุผลที่ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านระดับการศึกษาของประชาชนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยโดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย อยู่ในระดับไม่ค่อยดี กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย อยู่ในระดับดี กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยอยู่ในระดับดี กลุ่มตัวอย่าง ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยอยู่ในระดับดี และกลุ่มตัวอย่างที่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี/สูงกว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยอยู่ในระดับดี แสดงว่า ระดับการศึกษาที่ดีของประชาชนไม่ใช่เกณฑ์บ่งบอกถึงการมีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยที่ดี และ ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง อาจจะมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ นอกเหนืออีก เช่น ความสนใจ ประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่นอกเหนือจากชั้นเรียน การเข้า ร่วมในการรณรงค์ต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยยังไม่ได้ศึกษาในส่วนดังกล่าว

4.3 ปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนปฏิเศษสมมติฐานของผู้วิจัย ที่ว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง ซึ่งจากการ วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 5,001 บาท ขึ้นไปมีพฤติกรรมการจัดการ มูลฝอยมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 5,000 บาท แต่อย่างไรก็ตามตรงกับ การศึกษาของ กมลศักดิ์ ธรรมาวุธ (2545) ที่พบว่าความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการคัดแยกมูลฝอยตามปัจจัยระดับรายได้ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ตรงกับการศึกษาของพงศธร คำใจหนัก (2545:1) ที่พบว่าสภาพทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในระดับ การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ขัดแย้งกับการศึกษาของปรเมษฐ ห่วงมิตร (2549 : 68-74) ที่พบว่าความแตกต่างของรายได้ในครอบครัวต่อเดือน มีพฤติกรรมการ จัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน และขัดแย้งกับ การศึกษาของ สิทธิศาสนดี ทรัพย์สิริ โสภา (2544) ที่พบว่ารายได้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเหตุผลที่ ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย อยู่ในระดับไม่ค่อยดี กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 5,001-10,000 บาท ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย อยู่ในระดับดี และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 10,000 บาท ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย อยู่ในระดับดี แสดงว่าระดับรายได้ไม่ใช่เป็นเกณฑ์บ่งบอกถึงการมีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยที่ดี อาจจะมีองค์ประกอบหรือปัจจัยอื่นๆ อีกที่ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะศึกษาเพิ่มเติม เช่น รายจ่ายของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนบุตรหรือผู้อยู่ในอุปการะ ซึ่งผู้วิจัยยังไม่ได้ศึกษาในส่วนดังกล่าว

4.4 ปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคม

ปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมปฏิเสหสมมติฐานของผู้วิจัย ที่ว่าสถานภาพทางสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลฉลุง ซึ่งจากการวิจัยพบว่ากรรมการชุมชนมีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยมากกว่าประชาชนทั่วไป อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และสถานภาพทางสังคมอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตามเกี่ยวกับการศึกษาของ สิทธิศาสตร์ ทรัพย์สิริโสภา (2544) ที่พบว่าสถานภาพทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และขัดแย้งกับการศึกษาของ กมลศักดิ์ ธรรมมาวุธ (2545) ที่พบว่าลักษณะของชุมชนที่แตกต่างกัน มีผลทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยแตกต่างกัน โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีลักษณะของการเป็นเมืองจะมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยมากกว่าประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนลักษณะอื่น คณะกรรมการชุมชนมีความรู้ในเรื่องการคัดแยกมูลฝอยและมีส่วนร่วมช่วยเทศบาล ในการรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ และการให้ความรู้ในเรื่องการคัดแยกมูลฝอยแก่ประชาชน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเหตุผลที่ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านสถานภาพทางสังคมของประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมเป็นกรรมการชุมชน ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย อยู่ในระดับดี ประชาชนทั่วไป ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย อยู่ในระดับดี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย อยู่ในระดับดี และสถานภาพทางสังคมอื่น ๆ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย อยู่ในระดับไม่ค่อยดี แสดงว่าปัจจัยส่วนบุคคลในด้านสถานภาพทางสังคมที่ต่างกัน ไม่ใช่เกณฑ์วัดพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยแต่อย่างใด อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ส่วนใหญ่มีสถานภาพทางสังคมที่เป็นประชาชนทั่วไปถึง ร้อยละ 73.25 ทำให้ผลทางสถิติที่ได้ยังไม่สามารถเปรียบเทียบในระดับนัยได้

5. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล มีประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลการศึกษานี้ได้ ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยพิเศษสมมติฐานของผู้วิจัย ที่ว่าความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล แต่อย่างไรก็ตามตรงกับการศึกษาของกมลศักดิ์ ธรรมาวุธ (2545) ที่พบว่าระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอย และการคัดแยกมูลฝอยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแย้งกับการศึกษาของ ภัทราภรณ์ กฤษณะพันธ์ (2547) ที่พบว่าปัจจัยความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอยในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กันกับการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน เพราะเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกมูลฝอยที่ถูกต้องก็จะสามารถคัดแยกมูลฝอยดังกล่าวเก็บไว้ใช้ประโยชน์หรือแยกมูลฝอยไว้ขาย ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างคัดแยกมูลฝอยอื่นๆในครัวเรือนที่มีประโยชน์และสามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่ แยังกับการศึกษาของประเสริฐ ปานอินทร์ (2546) ที่พบว่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยหลังเข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนเกิดความรู้เพิ่มมากขึ้นและมีทักษะในการแยกมูลฝอยได้ถูกต้อง ร้อยละ 91.66 ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแต่ในความตระหนักมีไม่มากนักเนื่องจากเป็นการอบรมระยะสั้น ตรงกับการศึกษาของสุพจน์ ทรัพย์ผดุงชนม์ (2547) ซึ่งถ้าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่อระบบการทำงานของหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนเข้าใจถึงวิธีการกำจัดที่รัฐกำลังดำเนินการอยู่ ประชาชนก็จะสามารถให้ความร่วมมือกับรัฐได้ถูกต้อง เป็นการลดภาระของรัฐในการเก็บขนและการกำจัดขยะ

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเหตุผลที่ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยของประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย ทั้งตรงและขัดแย้งกับแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน คือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และระดับมัธยมศึกษา ตรงกับแนวคิดของ ครอนบาค (Cronbach 1970, อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553:31) ที่สรุปว่าความรู้คือสิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือ ประสบการณ์สิ่งที่ได้รับมาจากการ ได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ องค์กรวิชาในแต่ละสาขา รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ ซึ่งความรู้ที่กล่าวถึงนี้ได้มาจากการเรียนรู้และเป็นตัวบ่งชี้ถึงพฤติกรรมผู้เรียน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับระดับการเรียนรู้ว่าอยู่ในระดับใด โดยมีสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับการเรียนรู้ และการเรียนรู้มีอาจสังเกตได้โดยตรง เราจะทราบจากการกระทำหลังจากการเรียนรู้แล้วเท่านั้น เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมาจากเครื่องมือในส่วนของความรู้เกี่ยวกับมูลฝอย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเก็บเครื่องมือที่มีกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายในเพศ

อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาในการอยู่อาศัย ทำให้ผลของความรู้ที่ออกมาอาจจะมี ความแตกต่างกันออกไปหรือมีความคลาดเคลื่อน โดยกลุ่มอายุที่อยู่ในชั้นเรียน กลุ่มอาชีพ และสถานภาพทางสังคมที่เป็นแกนนำต่าง ๆ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข , กรรมการชุมชนอาจจะได้เปรียบในการตอบข้อคำถาม เนื่องจากมีประสบการณ์มาส่วนหนึ่งแล้ว และอาจเกิดจากจำนวนข้อคำถามในแบบสอบถามด้านพฤติกรรม มีจำนวน น้อยกว่า เป็น 2 เท่าของด้านความรู้ ทำให้มีผลต่อสถิติ

6. แนวทางแก้ไขปัญหาพฤติกรรมกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลฉลุง

6.1 ปัญหาพฤติกรรมของประชาชน ในการทิ้งมูลฝอย เช่น มูลฝอยประเภทกิ่งไม้ชิ้นใหญ่ เศษวัสดุก่อสร้างก้อนอิฐ เศษปูน คอนกรีตที่เกิดจากจากรีเอตอน หรือซ่อมแซมอาคาร บ้านเรือน รวมถึงอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้านที่ชำรุดไม่สามารถใช้งานได้ เช่น แก้ว เบาะนอน ลงในถังรองรับมูลฝอยเทศบาลและบริเวณข้างถัง โดยประชาชนไม่ทราบว่าวัสดุประเภทดังกล่าวต้องเอาไปทิ้งที่ไหน หรือกำจัดโดยวิธีใด และความมั่งง่ายหรือขาดความตระหนักของผู้ทิ้งเองโดยไม่สนใจว่าพฤติกรรมดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อกับบุคคลอื่นที่ใช้ถังรองรับมูลฝอยรวมของเทศบาลหรือไม่ ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าจำเป็นต้องใช้วิธีบอกกล่าวตักเตือนกันเองในละแวกบ้านที่อยู่อาศัย และเทศบาลควรเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการสร้างความตระหนักให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญในการเคารพกติการอยู่ร่วมกัน และใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงวิธีการจัดการมูลฝอยประเภทดังกล่าวให้ประชาชนรับทราบ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

6.2 ปัญหาพฤติกรรมการเก็บรวบรวม กำจัดมูลฝอยอินทรีย์ที่ไม่ถูกต้อง คือมูลฝอยอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร เศษ ผักผลไม้ เก็บรวบรวมไว้ในบ้าน 2-3 วันจนเน่าเสีย จึงนำออกมาทิ้งในถังรองรับมูลฝอยรวมของเทศบาล สาเหตุเนื่องจากประชาชนขาดความรู้และขาดความตระหนักถึงผลกระทบของมูลฝอยอินทรีย์เมื่อเกิดการเน่าเปื่อยหมักหมม ว่าจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค และสัตว์นำโรคต่าง ๆ ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าต้องใช้วิธีการบอกกล่าวบุคคลภายในบ้านปลูกฝังจิตสำนึกถึงวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง เช่น มูลฝอยอินทรีย์ควรนำออกมาทิ้งทุกวันไม่ควรเก็บรวบรวมหมักหมมไว้ในบ้าน และควรนำใส่ถุงผูกให้มิดชิดก่อนนำไปทิ้ง คอยตักเตือนให้ทำงานเป็นนิสัย สร้างความเคยชินที่ถูกต้อง ทางฝ่ายเทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเริ่มต้นที่แกนนำ อาสาสมัครสาธารณสุข ให้ความรู้แก่แกนนำ และให้แกนนำให้ความรู้ต่อมายังประชาชน เพราะแกนนำอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นผู้ดูแลสุขภาพของประชาชนครอบคลุมทุกครัวเรือน

6.3 ปัญหาดังรองรับมูลฝอยชำรุด โดยสาเหตุมาจากมูลฝอยอินทรีย์เน่าเปื่อยมีฤทธิ์เป็นกรด กัดกร่อน ถังรองรับมูลฝอยให้ชำรุดเร็วกว่าอายุการใช้งานปกติ และแนวทางในการแก้ไข

ปัญหาดังกล่าวผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าเทศบาลควรประชาสัมพันธ์และชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจอย่างต่อเนื่อง เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก สร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันแก่ประชาชน ให้มีความดีที่มากพอ และหลากหลายรูปแบบ โดยเน้นในด้านการแปรสภาพมูลฝอยให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด เช่น มูลฝอยอินทรีย์ให้นำไปทำปุ๋ย หากไม่ใช้ประโยชน์ให้กำจัดด้วยวิธีการฝังกลบ หากมีความจำเป็นต้องทิ้งในถังรองรับมูลฝอยรวมของเทศบาลจะต้องนำไปฝังผูกให้มีฉนวนกันน้ำที่ลงถัง และเทศบาลควรเสนอให้ประชาชนรวมกลุ่ม/จัดตั้งกลุ่มดำเนินการให้เป็นแบบอย่าง เพื่อที่คนอื่นจะได้ปฏิบัติตาม

6.4 ปัญหามูลฝอยตกค้างมีกลิ่นเหม็นเน่า ซึ่งมีสาเหตุมาจากการหลงลืมของพนักงานเก็บขนมูลฝอย และแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าเทศบาลควรทดลองปรับเปลี่ยนห้วงเวลาในการเก็บขน ลดความจำเจ และสร้างความตื่นตัวแก่พนักงานเก็บขน เช่น จากเช้ามืด เปลี่ยนเป็น รอบดึกแทน และสาเหตุของปัญหาอีกประเด็นคือประชาชนนำมูลฝอยออกมาทิ้งในถังรองรับมูลฝอย หลังจากพนักงานเก็บขนได้เก็บขนมูลฝอยไปแล้ว โดยเทศบาลควรประชาสัมพันธ์ ทำข้อตกลงและสร้างความตระหนักแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง หรือให้เทศบาลทำโครงการปลอดถังขยะ โดยให้แต่ละบ้านมีถังรองรับมูลฝอยเป็นของตัวเอง เมื่อถึงเวลาเก็บขนเจ้าของบ้านต้องนำถังรองรับมูลฝอยของตัวเองมาวางไว้หน้าบ้าน เมื่อเก็บขนเสร็จแล้ว เจ้าของบ้านต้องนำถังรองรับ มูลฝอยของตัวเองไปเก็บไว้ในบ้าน จะทำให้แต่ละบ้านรู้จักดูแลรักษาถังรองรับมูลฝอยของตัวเองไม่ให้เน่าเหม็น แต่ในส่วนของห้วงเวลาเก็บขนจะต้องทำการตกลงกันอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนน้อยที่สุด

6.5 ปัญหาบ่อทิ้งมูลฝอยของเทศบาลเต็ม ซึ่งมีสาเหตุมาจากการประชาชนไม่มีความตระหนักในการจัดการมูลฝอยและการขาดความสามัคคีในพื้นที่ การแบ่งพรรค แบ่งฝ่ายของประชาชนเองและแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าเทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก และกระตุ้นให้เกิดค่านิยมรักบ้านเกิด สร้างความสามัคคี สร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันแก่ประชาชน เป็นหนทางที่จะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับการจัดการมูลฝอยในพื้นที่ได้ ศึกษาระบบการกำจัดมูลฝอยที่บ่อทิ้งใหม่ให้ครบวงจร โดยไปศึกษาดูงานที่บ่อทิ้งมูลฝอยของท้องถิ่นแล้วมาปรับปรุงของเรา หรือการเปิดประตูให้ภาคเอกชนเข้ามาบริหารจัดการ คัดแยกและกำจัดมูลฝอยที่บ่อเก็บ และควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่น ที่มูลฝอยที่บ่อเก็บของเทศบาล โดยเก็บค่าธรรมเนียม นำเข้าเป็นรายได้เพื่อใช้ในการจัดการมูลฝอยต่อไป

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถึงแม้ว่าพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล โดยเฉลี่ยจะอยู่ในระดับดี แต่ปัจจุบันตำบลลุงก็ยังมีปัญหาการจัดเก็บมูลฝอยในระดับครัวเรือนอีกหลายประเด็น (ดังกล่าว

ข้างต้น) จนกลายเป็นปัญหาอย่างอื่นติดตามมา โดยเฉพาะการกระจายของมูลฝอยในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งประชาชนต้องการให้ปัญหาเหล่านี้หมดสิ้นไป เพียงแต่การสนองความต้องการของประชาชนยังไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนและในที่สาธารณะยังไม่ถูกต้องและยังไม่เหมาะสม ประชาชนยังขาดความรู้และขาดความตระหนักถึงผลกระทบของมูลฝอยอินทรีย์เมื่อเกิดการเน่าเปื่อยหมักหมม ว่าจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค และสัตว์นำโรคต่าง ๆ ไม่ใส่ใจปัญหามูลฝอยอันตรายที่มักทิ้งรวมกับมูลฝอยทั่วไปตลอดจนสภาพแวดล้อมของชุมชนเมืองที่ทำให้ประชาชนต้องสนใจเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัวกันค่อนข้างมาก แต่ละวันต้องออกนอกบ้านเพื่อไปทำงาน ทำให้เกิดช่องว่างทางสังคมและเมือง ไม่สามารถเกาะกลุ่มกันอย่างเป็นเอกภาพในการแก้ปัญหามูลฝอยของชุมชนและครอบครัว นอกจากนี้ยังมีปัญหาการจัดการมูลฝอยฯ ที่เทศบาลตนเองต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เช่น ปัญหาถังรองรับมูลฝอยชำรุด มูลฝอยตกค้างมีกลิ่นเหม็นเน่า บ่อทิ้งมูลฝอยของเทศบาลเต็ม ซึ่งต้องใช้การประชาสัมพันธ์เต็มรูปแบบ ทำข้อตกลงและสร้างความตระหนักแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ปลุกฝังจิตสำนึก และกระตุ้นให้เกิดค่านิยมรักบ้านเกิด สร้างความสามัคคีสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันแก่ประชาชน ตรงกับการศึกษาของสุทธิดา สุวรรณะ (2545) ที่พบว่า การแก้ไขปัญหามูลฝอยในชุมชนเป็นปัญหาสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อคนทั่วไปในอนาคต ต้องใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมและต่อเนื่อง รวมถึงการปลุกฝังจิตสำนึกของคนประชาชนในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่เห็นว่าขยะเป็นปัญหาที่สำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขโดยด่วน รวมทั้งไม่ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการคัดแยกมูลฝอย ทั้งนี้เพราะชุมชนขาดความรู้ลึกเป็นชุมชนร่วมกัน จึงไม่มีความสนใจที่จะทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน รวมทั้งไม่มีความผูกพันกับท้องถิ่นและขาดความรู้ลึก เป็นเจ้าของในสมบัติส่วนร่วมของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และเจตคติ กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล ผู้วิจัยขอแนะนำดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง
 - 1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอย การจัดเก็บมูลฝอย โดยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น ใบปลิว ผ่านเสียงตามสาย การจัดอบรม การทัศนศึกษาดูงาน โดย

เน้นความรู้ในด้านความหมายของมูลฝอย ผลกระทบหรืออันตรายจากมูลฝอย และระบบการจัดการมูลฝอยที่ถูกต้อง ให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอย

1.2 ควรรณรงค์ประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมจูงใจให้ประชาชนเกิดความร่วมมือในการคัดแยกมูลฝอยก่อนนำมากำจัดทิ้ง เช่นการประกวดการประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ จากมูลฝอย

2. ด้านเจตคติเกี่ยวกับมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง

2.1 หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องกระตุ้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมจัดการแก้ไขปัญหามูลฝอย โดยเฉพาะการลดปริมาณมูลฝอยที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งเป็นปัญหาเริ่มต้นของปัญหามลภาวะอื่น ๆ ที่มีโอกาสเกิดขึ้นในโอกาสต่อไปซึ่งผู้มีส่วนได้เสียนี้ ประกอบด้วยประชาชนในพื้นที่ นักธุรกิจ กลุ่มพลังทางการเมือง กลุ่มทางสังคม องค์กรเอกชน หน่วยงานราชการ ที่ร่วมกันใช้ประโยชน์จากพื้นที่ทั้งประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม

2.2 ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีเจตคติที่ไม่ค่อยดีเกี่ยวกับการเก็บค่าธรรมเนียมในการเก็บขนมูลฝอยของแต่ละครัวเรือน และการตั้งโครงการธนาคารมูลฝอยหรือวัสดุรีไซเคิลเป็นการลดปริมาณมูลฝอยในชุมชน ดังนั้นจึงขอเสนอให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหา ดังกล่าว ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

2.3 ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบทลงโทษ และความรู้เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บ การทิ้งมูลฝอยไม่เลือกที่ เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักและเกิดความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

3. ด้านพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลุง

3.1 หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมประชาชนให้คัดแยกประเภทมูลฝอยประเภทเศษอาหาร เศษผักและผลไม้ ไปทำปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ

3.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับชุมชนควรร่วมกันปลูกฝังจิตสำนึกแก่ประชาชนให้ตระหนักถึงปัญหาการทิ้งมูลฝอยไม่เลือกที่

3.3 ขอเสนอการจัดเวทีประชาคมเพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการมูลฝอยในพื้นที่ของตนเอง เช่น ตั้งเป็นคณะกรรมการดูแลในเรื่องการจัดการมูลฝอยในชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้มองเห็นโอกาสของความสำเร็หรือล้มเหลว รวมทั้งศึกษามิติที่เกี่ยวข้องกับมิติทางสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ ว่ามีผลบวกหรือลบต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย

2. ควรทำการศึกษาความแตกต่างในการจัดการมูลฝอยในครอบครัวเป็นไปตามหลักการจัดการมูลฝอยแบบยั่งยืนหรือไม่ อย่างไรและได้รับอิทธิพลจากปัจจัยมากน้อยเพียงใด และมีปัจจัยใดเป็นเงื่อนไขหรืออุปสรรคในการจัดการระดับครัวเรือน
3. ควรทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในเขตพื้นที่อื่น ๆ และนำผลที่ได้จากการศึกษามาเปรียบเทียบเพื่อให้ได้ภาพรวมของประชาชนทั้งจังหวัดสตูล

